

Vokalno stvaralaštvo skladatelja Fortunata Pintarića

Rožmarić, David

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:490821>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**



Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)



SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

DAVID ROŽMARIĆ

**VOKALNO STVARALAŠTVO SKLADATELJA
FORTUNATA PINTARIĆA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR: izv. prof. art. dr. sc. Antoaneta Radočaj-Jerković

Osijek, 2021.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, David Rožmarić, potvrđujem da je moj diplomski rad pod naslovom **Vokalno stvaralaštvo skladatelja Fortunata Pintarića** te mentorstvom izv. prof. art. dr. sc. Antoaneta Radočaj-Jerković

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, 20. rujna 2021.

Potpis



SAŽETAK

Ovaj diplomski rad bavi se vokalnim stvaralaštvom hrvatskog skladatelja Fortunata Pintarića. Rad je podijeljen na devet poglavlja uz uvod, zaključak, popis slika i tablica, literaturu i priloge notnog zapisa. U prvom poglavlju „FORTUNAT PINTARIĆ“ opisuje se život i djelovanje skladatelja te opus koji se prikazuje prema podjeli Franje Kuhača. Drugo poglavlje „VOKALNO STVARALAŠTVO SKLADATELJA FORTUNATA PINTARIĆA“ donosi značajke skladateljskog stila kroz vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela. Treće poglavlje „ANALIZA MISNIH POPIJEVAKA“ prikazuje analizu svih popijevaka („Bože na rieč svemožnu tvu“, „Slava Bogu i poštenje“, „Za nauk ti hvala, Bože“, „Vjerujemo u Boga“, „Bože ja ti se izručam“, „Tebe Boga mi hvalimo“, „Budi blagoslovljen Spasitelju“, „Bože nisam dostojan“ i „Buduć misu slušasmo“) unutar mise skladanih od strane Fortunata Pintarića. Analiza je obrazložena notnim prikazima.

Ključne riječi: Fortunat Pintarić, vokalno stvaralaštvo, analiza, popijevka.

SUMMARY

This thesis deals with vocal work of the Croatian composer Fortunat Pintarić. The work is conceived in nine chapters along introduction, conclusion, list of pictures and tables, literature and notes. The introduction discusses the general part of the paper. First chapter „FORTUNAT PINTARIĆ“ describes life and work of the composer and opus which is presented according to Franjo Kuhač. Second chapter „VOCAL WORK OF COMPOSER FORTUNAT PINTARIĆ“ brings the characteristics of compositional style through voca, vocal-instrumental and instrumental pieces. The third chapter „ANALYSIS OF MASS SONGS“ shows analysis of songs („Bože na rieč svemožnu tvu“, „Slava Bogu i poštenje“, „Za nauk ti hvala, Bože“, „Vjerujemo u Boga“, „Bože ja ti se izručam“, „Tebe Boga mi hvalimo“, „Budi blagoslovljen Spasitelju“, „Bože nisam dostojan“ i „Buduć misu slušasmo“) within the Mass composed by Fortunat Pintarić. The analysis is supported by pictorial display.

Key words: Fortunat Pintarić, vocal work, analysis, song.

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. FORTUNAT PINTARIĆ	7
2.1. Životopis	7
2.2. Opus skladatelja	9
2.3. Popis Pintarićevih skladbi prema kategorizaciji Franje Kuhača	10
3. VOKALNO STVARALAŠTVO SKLADATELJA FORTUNATA PINTARIĆA	17
3.1. Vokalne skladbe	18
3.2. Vokalno instrumentalne skladbe	18
3.3. Crkvena lira	21
3.4. Pedagoška literatura	22
3.5. Ostala djela	23
4. ANALIZA MISNIH POPIJEVAKA	23
5. ZAKLJUČAK	35
6. POPIS SLIKA	36
7. POPIS TABLICA	37
8. LITERATURA	38
9. PRILOZI	38
9.1. Prilog notnog zapisa	38

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada je „Vokalno stvaralaštvo skladatelja Fortunata Pintarića“. Uz vokalno, obradit će se i dio skladateljeva instrumentalnog stvaralaštva. Fortunat Pintarić značajan je po svojim vokalnim skladbama (popijevke i mise) i skladbama za orgulje kroz koje se očituje njegov klasicistički stil. Zbog djelovanja u službi crkve, pretežito je stvarao duhovnu glazbu, nešto rjeđe svjetovnu.

Također, u radu će se analizirati devet duhovnih popijevki: „Bože na rieč svemožnu tvu“, „Slava Bogu i poštenje“, „Za nauk ti hvala, Bože“, „Vjerujemo u Boga“, „Bože ja ti se izručam“, „Tebe Boga mi hvalimo“, „Budi blagoslovljen Spasitelju“, „Bože nisam dostojan“ i „Buduć misu slušasmo“ koje predstavljaju sastavi dio jedne od misa u *Crkvenoj liri* (Dio VIII.).

2. FORTUNAT PINTARIĆ

2.1. Životopis

Fortunat (Josip) Pintarić rođen je 3. studenog 1798. godine u Čakovcu, gdje završava osnovnu školu (Riman i Kinderić 1998: 27-28). Otac Josip, po zanimanju je bio tokar, a majka Ana, rođena Kerbesz, domaćica (Riman i Kinderić 1998: 27). Otac je želio da mu sin izuči zanat, kako bi mogao pomagati roditelje, ali po majčinoj želji Josip upisuje gimnaziju u Zagrebu (Riman i Kinderić 1998: 28). Godine 1810. školovanje nastavlja u Varaždinu gdje upoznaje Ivana Padovca, kasnije poznatog hrvatskog skladatelja i gitaristu. Školovanje u varaždinskoj gimnaziji biva otežano zbog čestih sukoba đaka i vlastelinskih seljaka, nezadovoljstva profesora koji su se žalili na teške materijalne prilike, poteškoća sa školskim prostorom te zbog napoleonskog rata koji je trajao u to vrijeme. Unatoč složenoj situaciji, Pintarić se iskazuje kao vrijedan i nadaren učenik (*eminens tertius*). Prema pisanju nekolicine autora, ondje započinje njegovo prvo glazbeno obrazovanje (Riman i Kinderić 1998: 28). „Krešimir Filić ističe da je Pintarić kao varaždinski đak *pokazivao naročitu sklonost za glazbu pa je ovdje učio svirati violinu i kitaru*. On pretpostavlja da je Leopold Ebner bio njegov učitelj. Paškal Cvekan opovrgava tu tvrdnju, navodeći da je Pintariću, najvjerojatnije, učitelj bio franjevac o. Bonaventura Burle. Paškal tvrdi da je Burle podučavao Pintarića orguljama i pjevanju, a ne violini i kitari. Obje se tvrdnje čine vjerojatnima“ (Riman i Kinderić 1998: 28-29). Varaždin, kao grad široke glazbene kulture, nudio je Pintariću prilike za odlaske na koncerte, slušanje skladbi različitih autora, njihovo upoznavanje, što kod Pintarića izaziva još veću želju za učenjem i savladavanjem jezika glazbene umjetnosti (Riman i Kinderić 1998: 30). Nije imao novčanih sredstava za studij glazbe te rješenje nalazi u odlasku u franjevački samostan. Uz dozvolu roditelja, 17. rujna 1815. godine stupa u novicijat franjevačkog samostana u Ivanić Kloštru, koji je pripadao Provinciji sv. Ladislava (Riman i Kinderić 1998: 30). „Ta njegova volja za crkvenu glazbu nukala ga je, da stupi u red Franjevaca, nadajući se, da će se tu moći najlaglje i najuspješnije usavršiti u toj umjetnosti“ (Kuhač 1994: 68). Smatrao je kako će uz svećenički poziv moći slobodno vrijeme posvetiti glazbi, tim više što ga je posebno privlačila duhovna glazba (Riman i Kinderić 1998: 30). No, Pintarić se prevario jer ondje ne pronalazi odgovarajuću glazbenu obuku (Kuhač 1994: 68). U samostanu glazbenu obuku uči od učitelja koji je bio običan orguljaš te ga nije mogao poučiti u sazvučju, kontrapunktu ili glazbotvorstvu koje je priželjkivao. Prepisao je od učitelja sve popijevke koje puk u Crkvi pjeva, kao i psalme, korale, orguljske preludije i druge komade (Kuhač 1994: 68). U novicijatu mijenja ime Josip u redovničko Fortunat jer je 15. kolovoza 1815., u krapinskom samostanu, umro Fortunat

Pintarić, Varaždinac, vjerojatno rođak Josipa Pintarića, pa su novaku dali ime Fortunat, mlađi (Cvekan 1992: 159). U matičnoj knjizi članova Provincije, uz prezime Fortunata Pintarića napisana je i oznaka *insulanus* da se istakne kako Pintarić potječe iz Međimurja, koje se u 18. i 19. stoljeću nazivalo *insula*, otok (Cvekan, 1992: 157). Ulaskom u novicijat, prionuo je učenju glazbe u čemu mu je pomagao samostanski orguljaš o. Maksim Kovačić (Cvekan 1992: 159). „Pintarić je brzo i lako učio, tako da je ubrzo postao vrlo vješt orguljaš, pa je mladi fratar svoga učitelja natkrilio“ (Riman i Kinderić 1998: 30). Poslije novicijata od 1816.-1818. Fortunat studira filozofiju u Zagrebu, a od 1819. do 1821. teologiju također u Zagrebu (Cvekan 1992:159-160). Za svećenika je zaređen 1821. godine i 31. svibnja slavi svoju Mladu misu u zagrebačkoj samostanskoj crkvi. Uprava provincije mu je kao studentu filozofije i teologije povjerila službu orguljaša i kantora u crkvi sv. Franje od 1917. do 1829. godine. Svoj životni put nastavlja od 1830. do 1832. kao zamjenik gvardijana (vikar) u Varaždinu. Poučava mlade studente sviranju orgulja i pjevanju te vrši službu orguljaša. Provincija mu je 1834. godine namijenila službu budućeg profesora u varaždinskoj gimnaziji gdje predaje kao profesor i propovjednik učenicima viših razreda. Svoje najzrelije godine života Pintarić provodi u Varaždinu. Svakoga dana, osim četvrtka, svira orgulje na đачkoj misi, a nedjeljom i blagdanom poslije mise drži oproste učenicima viših razreda na latinskom jeziku (Cvekan 1992: 160).

Ilirski pokret je snažno djelovao na Fortunata Pintarića. Odlučio je školskoj mladeži prirediti prikladnu pjesmaricu i priručni molitvenik (Cvekan 1992: 160). Napisao je „Knjigu bogoljubnosti karstjanske“, koju je objavljena 1849. u Beču, u tiskari jermenskog samostana (Filić 1972: 337). Knjiga ima 45 popijevki, od kojih su 32 pjesme izvorno Pintarićeve skladbe, a za 13 ostalih napisao je pratnju za orgulje. Sastavio je i tiskao prvu priručnu molitvenu knjižicu, iz koje su njegovi gimnazijalci mogli moliti i pjevati na hrvatskom jeziku (Cvekan 1992: 160). „Svoju glazbu nije uspio skladati u narodnom duhu, nego u internacionalnom, kasnoklasicističkom stilu“ (Hrvatska enciklopedija, 24.5.2021.). Pjevao je prigodne hrvatske i latinske pjesme. Kakav je bio latinac i koliko su vrijedne njegove latinske pjesme, vidljivo je iz njegove sačuvane „Elegije“, koju je Fortunat skladao u čast patru Nepomuku Turbanu, provincijalu za njegov imendan 16. svibnja 1846. godine (Cvekan 1992: 161). „Kroz pet godina svoga djelovanja u varaždinskom franjevačkom samostanu odlučio je sastaviti crkveni kantual (pijevnik), u kojemu bi orguljaši našli pučke crkvene pjesme, a posebno koje su potrebne za velike crkvene blagdane i liturgijska crkvena vremena – došašće, korizmu, veliki tjedan, Uskrs, procesije i večernjice. Taj vrlo opsežan posao Pintarić nije uspio dovršiti u Varaždinu. Uprava provincije Pintariću povjerava značajnu provincijsku dužnost, jer je 1859. godine izabran za

tajnika Provincije za provincijala o. Gorkana Zoba. Poslovno mora često putovati, pisati različite dokumente i potvrđivati vjerodostojnost samostanskih prijepisa. Uza sve to Fortunat Pintarić izrađuje svoj pijevnik, kojega je nazvao „Crkvena lira“. Godine 1860. dovršio je „Crkvenu liru“, a Pintarić je izabran savjetnikom provincije, gvardijanom i upraviteljem virovitičke žup. Za izdavanje, Pintarić traži izdavača i uspijeva oduševiti đakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera te mu na ogled šalje „Crkvenu liru“ u prijepisu. Biskup pristaje platiti cijenu tiska, ali traži od Pintarića da tekst pjesama popravi i prepravi u duhu hrvatskog književnog jezika, što Fortunat spremno prihvaća i obraća se za pomoć učitelju Đuri Estheru u Koprivnici (Cvekan 1992: 162). U jesen 1866. godine Pintarić postaje gvardijanom župe u Koprivnici, što mu pomaže u bržem dovršavanju kantuala. Kantual je imao 468 stranica. Sretan i radostan, u nedjelju 24. veljače 1867. Fortunat je svojoj samostanskoj braći piše: „Djelo je gotovo te bih još želio da ga vidim štampanim“. Želja je bila opravdana, ali njeno ispunjenje nije doživio jer ga je upravo te preminuo. Njegovo tijelo sahranjeno je u samostanskoj crkvi sv. Antuna Padovanskog u Koprivnici (Cvekan 1992: 163).

„Bitno je navesti da je Fortunat (Josip) Pintarić po svome djelu ostao u trajnom sjećanju braći franjevcima i mnogima koji su ga poznavali ili su, barem znali neko njegovo glazbeno djelo. Ostaje u sjećanju i po svojim brojnim obvezama koje je savjesno obavljao“ (Riman i Kinderić 1998: 41).

2.2. Opus skladatelja

U vrijeme svog stvaralaštva, Pintarić nije bio jedini hrvatski skladatelj. Kvalitetom svog opusa, uvrstio se među skladatelje koji su oblikovali stil klasicizma i romantizma u Hrvatskoj i razvili hrvatsku glazbenu kulturu. Danas, opus skladatelja nije previše poznat jer je javnosti dostupan malim dijelom, a većina skladbi čuva se u arhivima Zagreba, Koprivnice, Varaždina, Virovitice i drugdje. Najvećim dijelom to su skladbe duhovne tematike dok je manje onih svjetovnih. Pintarić djeluje u vrijeme ilirskog preporoda u kojemu se osobito isticalo umjetničko stvaralaštvo u svim poljima (Jesenović 1999: 25). Bez sustavnog glazbenog obrazovanja, ali zaljubljenosti u glazbu i marljivošću, napisao je brojne vokalne, vokalno-instrumentalne i instrumentalne skladbe. Od instrumentalnih skladbi najviše se ističu klavirske minijature i djela za orgulje, od kojih se neka izvode i danas. Među vokalno-instrumentalnim djelima ističe se zbirka kantuala „Crkvena lira“ s 378 vokalnih i instrumentalnih stavaka (Hrvatska enciklopedija, 2.9.2021.). Pintarićeva skladateljska ostavština nalazi se u Koprivnici

(glazbena zbirka franjevačkoga samostana) i Zagrebu (arhiv Hrvatskoga glazbenog zavoda, Hrvatski državni arhiv) (Hrvatska enciklopedija, 24.5.2021.).

2.3. Popis Pintarićevih skladbi prema kategorizaciji Franje Kuhača

U ovom poglavlju navode se Pintarićeve skladbe prema kategorizaciji Franje Kuhača koji je zaslužan za prvi popis Pintarićevih skladbi. Popis je nastao istraživanjem ostavštine u samostanima gdje je Pintarić boravio te glazbenih arhiva. Taj popis od sedam grupa, Kuhač je objavio u knjizi „Ilirski glazbenici“ (Kindrerić, 1992: 165).

1. Crkvene popijevke po Pintariću uglazbljene ili samo prepisane i za orgulje udešene (15)
2. Mise (originalne skladbe) (47)
3. Figuralne crkvene popijevke (24)
4. Glazbotvorine za same orgulje (14)
5. Uputa o pjevanju (3)
6. Svjetovne popijevke (8)
7. Svjetovne instrumentalne glazbotvorine (25)

Tablica 1. Popis Pintarićevih crkvenih popijevki

REDNI BROJ	NAZIV SKLADBE/DJELA	IZVOĐAČKI SASTAV
1.	Ritualni napjevi: psalmi, antifone, koral	glas i orgulje
2.	Crkvene popievke (11)	glas i orgulje
3.	Complexus Cantionum Sacrarum, 67 hrv. crkv. pjesama	-
4.	Ariae Pastorales, appositae per me P. F. Pintarich (9)	glas i orgulje
5.	Ariae Bosichne y Korizmene (12)	glas i orgulje
6.	Crkveni napjevi (9)	glas i orgulje
7.	Ariae vszakojachke – Od preszv. Oltarz koga Szakramentuma	-

8.	Trinaest crkvenih popijevaka na čast Spasitelja (13)	glas i orgulje
9.	Pet Arija (popievke) za glas bez pratnje (5)	glas
10.	Knjiga bogoljubnosti karstjanske, sadržavajući pobožnih molitvah i pesmah vežbanje	-
11.	Crkvena lira	glas i orgulje
12.	Ztajchemu Jesushu ki je viszel	glas i orgulje
13.	Razni napjevi crkveni	glas i orgulje
14.	Tri duhovne popijevke (3)	glas i orgulje
15.	Exurge, quasi obdormis Domine	tri glasa i orgulje

Izvor: obrada autora (prema: Kinderić, P. A. (1992) Skladateljski rad Fortunata Pintarića. U: Prvčić, V., ur. *Podravski zbornik 1992*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 170-172.

Tablica 2. Mise (originalne skladbe)

REDNI BROJ	NAZIV SKLADBE/DJELA	IZVOĐAČKI SASTAV
1.	Sacrum Compositum ex C-dur: „Kyrie, Kyrie zmozni Bose“	glas i orgulje
2.	Sacrum figurale in C-dur, Kyrie zmozni Bose	glas i orgulje
3.	Missa in C a 4 vocibus	4 glasa i orgulje
4.	Solenne Sacrum in C ex Appositione et Reformatione	glas i orgulje
5.	Sacrum originale in G-dur: Kyrie, Kyrie zmožni Bože	glas i orgulje
6.	Maša Advetnska u G-duru: Kyrie glas presveti u Nazaret	glas i orgulje
7.	Sacrum Pastorale in F: Kyrie, Kyrie, o Jesušek	glas i orgulje
8.	Figurale Sacrum in : Kyrie, Zmosni Bose	4 glasa i orgulje
9.	Missa u F-duru: Bože svemogući pred Tebe	4 muška glasa i orgulje
10.	Sacrum u D-duru: Kyrie, zmosni Bose	glas i orgulje
11.	Sacrum Figurale in D-dur: Kyrie, Kyrie zmosni Bose	glas i orgulje
12.	Sacrum u D-duru: Kyrie zmožni Bože	glas i orgulje
13.	Missa in B: Bose na rech nazochnu tvu pri szvetom oltaru	4 glasa i orgulje
14.	Sacrum Figurale in B: Kyrie zmosni Bose	glas i orgulje
15.	Sacrum Figurale in B: Kyrie zmosni Bose	glas i orgulje

16.	Sacrum Figurale u A-duru: Kyrie, Kyrie zmosni Bose	glas i orgulje
17.	Scrum Figurale in A: Kyrie, zmosni Bose	glas i orgulje
18.	Missa u A-duru: Kyrie zmožni Bože	4 glasa i orgulje
19.	Figurale Sacrum u A-duru: Kyrie eleison	sopran i orgulje
20.	Figurale Sacrum in Es: Kyrie zmosni Bose	glas i orgulje
21.	Missa in Es	4glasa i orgulje
22.	Sacrum Figurale in Es: Kyrie eleison zmosni Bose	glas i orgulje
23.	Missa croatica in Es	4 glasa i orgulje
24.	Sacrum Figurale u As.duru	4 glasa i orgulje
25.	Četiri hrvatske mise (4)	glas
26.	Sacrum Figurale in Es: Kyrie zmosni Bose	bas i orgulje
27.	Hrvatska pučka misa: I na zemlyi bud mir lyudem	glas
28.	Missa Vocalis	4 glasa i orgulje
29.	Sacrum Solemne in Es-dur	4 glasa i orgulje
30.	Litanie, misa in C	4 glasa, 2 violine, 2 trube, 2 roga, i timpane
31.	Missa in G	muški zbor
32.	Breve Sacrum in C-dur	-
33.	Misa Croatica u D, A i E-duru	glas i orgulje
34.	Requiem u G-duru	glas i orgulje
35.	Requiem i popevke mertvečke	glas i orgulje
36.	Xymni Pro defunctis sub Missae Sacrificio contandi	glas i orgulje
37.	Libera me in Es	3 glasa i orgulje
38.	Missa in Es, Kyrie zmožni Bože	4 glasa
39.	Missa in B, Bože na sech sochnuton	4 glasa
40.	Missa in C. Hvala Bogu mi szada davajmo	
41.	Kyrie in C	4 glasa, 2 violine, viola, 2 violončela, 2 trube, timpani i orgulje
42.	Missa in C	3 glasa, 2 violine, 2 korneta, 2 klarinija,

		klarinet, timpan i orgulje
43.	Missa in C	4 glasa i orgulje
44.	Kyrie, zmosni Bose	2 glasa i orgulje
45.	Missa a quatro in A	4 glasa i orgulje
46.	Misa za muški zbor in G	muški zbor i orgulje
47.	Pastorella u G-duru, Kyrie eleison (Božićna misa)	-

Izvor: obrada autora (prema: Kinderić, P. A. (1992) Skladateljski rad Fortunata Pintarića. U:Prvčić, V., ur. Podravski zbornik 1992. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 172-174.

Tablica 3. Narodne crkvene popijevke

REDNI BROJ	NAZIV SKLADBE/DJELA	IZVOĐAČKI SASTAV
1.	Offertoria et Gradualia a duabus, tribus et quator vocibus pro Organo (17)	glas i orgulje
2.	Offertorium a Tre u C-duru	3 glasa i orgulje
3.	Offertorium in Es	4 glasa i orgulje
4.	Credo in unum Deum u D-duru	2 tenora, bas i orgulje
5.	Veni sancte Spiritus u A-duru	mješoviti zbor i orgulje
6.	Pia Mater u F-duru	3 glasa i orgulje
7.	Ave Regina Coelorum u C-duru	glas i orgulje
8.	Hymnus: Regina coeli	glas i orgulje
9.	Regina Doeli	4 glasa, 2 violine, viola, 2 klarineta, dvije trube, posauna i orgulje
10.	Aria duetto, Dragi Jesus kam szi prishel	2 glasa, 2 violine i orgulje
11.	Aria duetto D. V. Sacramento	2 glasa, 2 violine, flauta, 2 klarineta, 2 korneta, viola i orgulje
12.	Sanctus u F-duru	glas i orgulje
13.	Tantum ergo (9)	3 glasa i orgulje
14.	O Salutaris hostia u F-duru	mješoviti zbor i orgulje

15.	Litaniae Lauretanae: Kyrie eleison u B-duru	muški zbor i orgulje
16.	Litaniae Lauretanae: Kyrie eleison u G-duru	sopran, 2 tenora, 2 basa i orgulje
17.	Offertarium a due Canto	glas i orgulje
18.	4 Stimmige Kirchen Gesange fur die Char Woche	4 glasa i orgulje
19.	Alma redemptoris Mater	glas
20.	Stabat Mater u g-molu	4 glasa, 2 violine i viole, 2 flaute, 2 fagota, 3 korneta i 3 trube
21.	Ave Maris Stela	dva glasa i orgulje
22.	Tantum ergo u G-duru	3 glasa i orgulje
23.	Ave regina Coelorum	glas
24.	Omni die, dio Mariae in A	glas i klavir

Izvor: obrada autora (prema: Kinderić, P. A. (1992) Skladateljski rad Fortunata Pintarića. U: Prvčić, V., ur. *Podravski zbornik 1992*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 174-176.

Tablica 4. Skladbe za orgulje

REDNI BROJ	NAZIV SKLADBE/DJELA
1.	Transitiones generales pro Organo (7)
2.	Transitiones et Praeludia (5)
3.	Transitiones et Preludia (6)
4.	Praeludia pro Organo (8)
5.	Dva preludija (2)
6.	Preludij u A-duru
7.	Fuga i dva preludija (2)
8.	Fughetta u Des-duru
9.	Pastorellae (4)
10.	Pastorelae (3)
11.	Šest fuga za orgulje i jedan preludij (7)
12.	Pastorela za orgulje u D-duru
13.	Dudaš za orgulje
14.	Četiri preludija (4)

Izvor: obrada autora (prema: Kinderić, P. A. (1992) Skladateljski rad Fortunata Pintarića. U: Prvčić, V., ur. *Podravski zbornik 1992*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 176-178.

Tablica 5. Tekstovi o pjevanju

REDNI BROJ	NAZIV SKLADBE/DJELA
1.	Uputa pjevanja s kratkom teorijom o hrv. jeziku i pjevkama
2.	Temelj u Nauku pjevanja
3.	Knjižica hrv. tekstova sa 57 duhovnih popijevki

Izvor: obrada autora (prema: Kinderić, P. A. (1992) Skladateljski rad Fortunata Pintarića. U: Prvčić, V., ur. *Podravski zbornik 1992*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 178.

Tablica 6. Svjetovne popijevke

REDNI BROJ	NAZIV SKLADBE/DJELA	IZVOĐAČKI SASTAV
1.	Davoria: „Početak ilirskog Viteza od svoje Ljuve na neprijatelja Domovine u svoje u vreme Rata“	2 glasa i klavir
2.	Četiri popijevke (4)	glas i gitara ili klavir
3.	Kitica „Vjetrić se vije s kneževa luga“	muški glas i klavir
4.	Na grobu Lize „Tude gde merkle gore“	4 glasa
5.	Lijepo jutro „Komu sreća uvijek cvate“	-
6.	Tuga hrvatskog rodoljuba nad sudbinom svojom	-
7.	Gedicht an die Musik	glas i gitara
8.	Pet zborskih popijevki uz generalbas	glas i orgulje

Izvor: obrada autora (prema: Kinderić, P. A. (1992) Skladateljski rad Fortunata Pintarića. U: Prvčić, V., ur. *Podravski zbornik 1992*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 178.

Tablica 7. Svjetovne instrumentalne skladbe

REDNI BROJ	NAZIV SKLADBE/DJELA	IZVOĐAČKI SASTAV
1.	7en Lander mi introduction und coda	klavir
2.	Deusche Taenze mit Ontroduction, Trios, Coda und Callope	klavir

3.	Acht deutsche Tanze mid Coda	klavir
4.	Sieben deutsche Tanze sammt Introduction, Trios und Coda u E-duru	-
5.	Fantasie secundum Stylum recentissimum u E-duru	orgulje
6.	Landerer u C-duru	klavir
7.	Walzer, sedam valcera i coda u Es-duru	klavir
8.	Neun Variationen uber die Romance u A-duru	klavir
9.	Variationen uber die veliebtes Thema u D- duru	klavir
10.	Sonate in C	klavir
11.	Sonatina u F-duru	violina, viola, violončelo i klavir
12.	6 Sonaciih (6)	klavir
13.	Thema sa četiri varijacije u F-duru	klavir
14.	Marš u C-duru	klavir
15.	Quartet, Variationen uber ein Thema von Vogler fur das Piano-Forte componirt von C. M. Weber	violina, viola i violončelo (aranžman)
16.	Vier Teutsche Lieder fur eine Singstime von Karl Zeller	gitara (aranžman)
17.	Variations sur un theme de l'opera „La Dame blanche“	gitara
18.	Sonate pour la Guitarre – Mauro Giuliani	prijepis
19.	Variations fur das Pianoforte	klavir
20.	Zickaner Polka u C-duru	-
21.	Adagio u F-duru	-
22.	Preludij u C-duru	-
23.	Preambulum u D-duru	-
24.	Preludij u G-duru	-
25.	Introdukcija i varijacije u G-duru	klavir i gudački kvartet

Izvor: obrada autora (prema: Kinderić, P. A. (1992) Skladateljski rad Fortunata Pintarića. U: Prvčić, V., ur. *Podravski zbornik 1992*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 178-179.

3. VOKALNO STVARALAŠTVO SKLADATELJA FORTUNATA PINTARIĆA

Prije nego se detaljno obradi vokalnog stvaralaštva Fortunata Pintarića (vokalne i vokalno-instrumentalne skladbe), potrebno je spomenuti i skladateljeve instrumentalne skladbe.

Pintarić je tijekom života napisao oko 102 instrumentalne skladbe (danas većina prijepisi). To su skladbe za glasovir (56 skladbi) i orgulje (46 skladbi). Glasoviru je namijenio plesove, fantazije, varijacije, sonatine, a orguljama preludije, fuge i pastorele. Većina je skladbi povezana u cikluse. Kod glasovirskih skladbi susreću se ciklusi pod različitim imenima, s različitim brojem skladbi. Skladbe za instrument slabo su poznate iz razloga što se nalaze u različitim, nedostupnim arhivima ili su često napisane nečitim rukopisima te nisu redaktorski uređene. Sve Pintarićeve skladbe, bilo autografe ili prijepise, potrebno je redaktorski priredit. „Radi se o ispisanom notnom materijalu bez ikakvih dinamičkih i agogičkih oznaka, te bez oznaka za tempo, fraziranje ili artikulaciju, što je prijeko potrebno za interpretaciju djela. To naročito vrijedi za one skladbe koje u svojoj fakturi sadrže i ukrase čija izvedba nije posebno naznačena. Svetislav Stančić, pedagog i skladatelj, redaktorski je priredio te objavio više izdanja Pintarićevih skladbi, od kojih je prvo objavljeno 1927. godine (Riman i Kinderić 1998: 67). Zahvaljujući tome, objavljene skladbe često su se izvodile te su postale stalnim repertoarom glazbenih škola. Mnogi kritičari govore o Pintarićevim instrumentalnim skladbama, naglašavajući da su kompozicije jednostavne i bliže stilu sonatina te da bi ih svaki pijanist morao moći pravilno izvesti. „Lovro Županović ističe kako su te skladbe danas često izvođene i po njima je Pintarić stekao brzopoleto ishitreni, iako stilski asocijativno ispravan naziv *hrvatskog Mozarta*“. Pintarićeve skladbe ističu pripadnost tzv. bečkoj klasici, s težnjom korištenja hrvatskog glazbenog melosa (Riman i Kinderić 1998: 68). Posebnu je pažnju posvetio skladanju plesova (valceri i landleri) zbog glazbenog iskaza kakvoga nije bilo u duhovnoj glazbi (ritam, melodija, harmonija). Ove skladbe nemaju posebne glazbene vrijednosti jer su melodije dosta jednolične s prilično ujednačenom basovskom pratnjom jednostavnog harmonijskog izričaja. Također, Pintarić je bio dobar poznavatelj polifonog stila. To nije ni čudno jer nemajući mogućnost glazbenog školovanja, sam je proučavao djela velikih majstora Beethovena, Mozarta, a naročito Bacha, što je bilo ishodište njegovih nastojanja u skladateljskom radu. Njegovo znanje polifonije naročito dolazi do izražaja u polifonim oblicima preludiji i fuge (Riman i Kinderić 1998: 69). Sačuvan je malen broj fuga, ukupno njih 8, od čega je 6 smješteno u ciklus koji je sačuvan u prijepisu (Riman i Kinderić 1998: 70).

Pintarićeve fuge pisane su jednostavnim glazbenim izričajem, bez posebnih ritamskih zahtjeva, ali strogim kontrapunktskim načelima koja je učio kroz sviranje Bachovih fuga. U svojim fantazijama radi odmak od polifonog stila i sklada kratke, melodijski slične skladbe bez prevelike uporabe disonanci kako ne bi radio veći odmak od dur i mol tonaliteta. U instrumentalnom glazbenom opusu preludiji mu zauzimaju značajno mjesto, a skladao ih je ukupno 24. Neki su skladani zasebno dok je većina smještena u cikluse (Riman i Kinderić 1998: 70). Skladatelj koristi dvije vrste preludija – jedan koji izričito služi u liturgiji i to kao uvodna skladba za početak mise (uvršteni u „Crkvenu liru“), a drugi čiju namjenu i oblik ne veže uz vrijeme i mjesto izvođenja, složenije su građe i melodijsko-harmonijskih ritamskih elemenata. Ujedno, preludiji služe kao didaktičke vježbe za vođenje melodije kroz tonalitete kako bi se razvila spretnost, samostalnost i snalažljivost (Riman i Kinderić 1998: 71).

3.1. Vokalne skladbe

Ne može se utvrditi točan broj Pintarićevih isključivo vokalnih skladbi, no istraživanja su otkrila postojanje dviju takvih skladbi. Radi se o svjetovnim popijevkama pod naslovom „Liepo jutro“ i „Na grobu Lize“. Namijenjene su mješovitom zboru *a cappella*. U vokalne skladbe se mogu uvrstiti i četiri mise koje su zapisane kao jednoglasno pjevanje bez pratnje. „Čini se da je prilikom prijepisa dionica orgulja jednostavno izostala, tim više, što se navode i crkvene popijevke koje bi trebale ulaziti u red mise, kao *proprium misae* (Riman i Kinderić 1998: 43).

3.2. Vokalno instrumentalne skladbe

Vokalno instrumentalni opus dijelimo na svjetovne i duhovne skladbe. Najviše je sačuvanih duhovnih skladbi jer su pohranjene u samostanskim arhivima koji su brižno čuvani, dok su svjetovne popijevke sačuvane u manjem broju. Većina skladateljevih djela sačuvana su u prijepisima koji su često bili neuredno prepisivani ili nepotpuni, čime se ne može odrediti njihova kvaliteta (Riman i Kinderić 1998: 44). Najviše Pintarićevih skladbi nalazi se u Kuhačevoj ostavštini koja je pohranjena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, Glazbenom zavodu u Zagrebu, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i u pojedinim franjevačkim samostanima. „Mnoge su skladbe sačuvane zahvaljujući brojnim prepisivačima, ponajviše orguljašima, franjevcima. I sam Kuhač, koji je također bio jedan od vrijednih sakupljača i prepisivača mnogih skladbi hrvatskih skladatelja,

tražio je Pintarićeve suvremenike od kojih je, u svoje vrijeme, dobivao vrijedne informacije, naročito u autorstvu pojedinih skladbi“ (Riman i Kinderić 1998: 45).

U opusu skladatelja razlikujemo tri vrste popijevki.

U prvom su redu tzv. pučke popijevke, pod čijim izrazom podrazumijevamo duhovne pjesme s jednostavnim napjevom koje vjernici pjevaju na različitim prigodama i skupovima te pružaju ugođaj svečanosti (Riman i Kinderić 1998: 47). One su najbrojnije, a sabrane su u „Crkvenoj liri“ (Riman i Kinderić 1998: 44). Pintarić melodije popijevaka pronalazi u raznim dostupnim pjesmaricama. Skladao ih je i zasebno, uvrštavajući u rane cikluse od kojih su poznati *Arie bosichne y korizmene* (15) i *Arie pastorales* (15). U oba ciklusa ima 15 božićnih popijevaka. Božićne (pučke) popijevke po obliku se najčešće dvodijelne pjesme u kojoj se drugi dio ponavlja. Harmonizacija je jednostavna, temelji se na akordima glavnih stupnjeva te su strofnog oblika. Melodija je jednostavna i pjevna te sadrži skokove u rasponu od kvarte do oktave (uzlazna i silazna kretanja). Pisane su za jedan glas i orguljsku pratnju u dva linijska sustava te se ne izdvaja vokalna dionica s tekstom i zasebna orguljska dionica (Riman i Kinderić 1998: 44). Ove popijevke nemaju instrumentalni uvod ni završetak za razliku onih u „Crkvenoj liri“. Pisane su na hrvatskom jeziku (Riman i Kinderić 1998: 47). Vrlo često, božićne popijevke koristile su se u ordinariju mise (*Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei*) (Riman i Kinderić 1998: 48). Mnogo Pintarićeve ostavštine je izgubljeno pa se ne može utvrditi cijelost opusa (Riman i Kinderić 1998: 52).

Drugu vrstu popijevki čine skladbe pretežito pisane za jedan glas ili za mješoviti pjevački zbor uz orguljsku pratnju, a namijenjene su pjevanju tijekom mise. One predstavljaju repertoar popijevki koje se pjevaju kao promjenjivi dio mise, a neke imaju naslove kojim određuju svoje vrijeme izvođenja (npr. „Mašu smo poslušali“). Skladane su isključivo homofonim načinom, uz jednostavnu orguljsku pratnju, čistim harmonijskim ustrojem, tako da ih može izvoditi prosječan pjevački zbor (Riman i Kinderić 1998: 52). Franjo Kuhač rekao je o Pintariću: „...za crkveno-pučkog komponista, može se reći da je bio takve sretne inspiracije, da će Pintarić u nas možda dugo ostati nedostiziv. Pučke njegove crkvene popijevke nisu plod glazbena zanatlije ili plod fantazije običnog fratarskog orguljaša, već izliv čistog pobožnog ushita koji je pogodio hrvatski pučki glazbeni ton i ukus...melodija mu je misaona, bujna, logična, istinska, naravna i ugladjena“ (Riman i Kinderić 1998: 55).

Treća vrsta popijevki skladana je složenijim glazbenim izričajem i zahtjeva iskuse pjevače i orguljaše, a svrstana je u grupu koncertnih popijevki. Prema načinu izvođenja možemo ih razvrstati na popijevke za:

- jedan glas i orgulje (4),
- dva glasa i orgulje (11),
- dva glasa, dvije violine i orgulje (1),
- dva glasa, manji orkestar i orgulje (1),
- tri glasa i orgulje (8),
- mješoviti zbor i orgulje (11) i

muški zbor i orgulje (2) (Riman i Kinderić 1998: 55).

Kod ovih popijevaka definiran je glas (sopran, alt, tenor i/ili bas), a susrećemo i kombinaciju glasova. Razlikujemo dvije vrste ovih popijevki – duhovne i svjetovne. Neke se izvode kao zasebne skladbe, dok su druge skladane u ciklusu od kojih je najpoznatiji *Offertoria et Gradualia* (17). U tom ciklusu nije navedeno o kojim se solističkim glasovima radi, već se to određuje prema ključu u kojem je skladba zapisana (stari ključevi). Sve skladbe započinju kraćim instrumentalnim uvodom, a većinom su skladane u prokomponiranom obliku (Riman i Kinderić 1998: 55).

Uz popijevke, Pintarić je također skladao mise. „Pod misom, kao glazbenim oblikom, podrazumijevamo cikličku skladbu s određenim brojem stavaka koja, definiranim tekstom, prati liturgiju“. Razlikujemo pučke mise koje su jednostavnog izraza, jednoglasne (rjeđe dvoglasne), namijenjene izvođenju puka, primjenjuju se jednostavne skladateljske tehnike, i koncertne mise koje su namijenjene za veće izvođačke sastave, složenijeg su oblika te se ne izvode često u liturgiji. Pintarićeve mise razlikuju se od današnjih jer ordinarij mise sadrži popijevke koje parafriziraju određeni stavak mise, a uvrštene su u kantual „Crkvena lira“ zbog primjene u pučkom pjevanju. Mise skladane složenijim postupcima na latinskom su jeziku, nisu uvrštene u kantual te su višeglasne uz instrumentalnu pratnju. Skladao je 24 takve mise, a namijenio ih je različitim izvodilačkim sastavima. Također, skladao je mise koje sadrže samo glavne dijelove odnosno ordinarijum mise, a ima i onih kod kojih sklada i promjenjive dijelove, odnosno proprij mise (Riman i Kinderić 1998: 56). U nekim misama ne koristi uobičajen zaziv, već ga prilagođava činu, prepričava (Riman i Kinderić 1998: 58). Neke tekstove za mise napisao

je i sam skladatelj. Između nekih dijelova mise uvodi instrumentalni dio koji ima ulogu uvođenja u pjevanje. Od skladateljskih tehnika vrlo često koristi melodijsku i harmonijsku sekvencu (postizanje gradacije), a harmonijsku osnovu čine akordi glavnih i sporednih stupnjeva dijatonske ljestvice (Riman i Kinderić 1998: 64). Višeglasne mise skladane su pretežito homofono, dok su polifoni elementi rabljeni samo fragmentarno te najčešće završavaju zaostajalicom 4-3 ili kadencirajućim kvartsektakordom (Riman i Kinderić 1998: 65). Kao i ostali skladatelji, Pintarić je također prepisivao mise drugih autora.

3.3. Crkvena lira

Rukopis se nalazi u ostavštini Franje Kuhača, sačuvan je u njegovu prijepisu. Taj je prijepis učinjen prema prijepisu ludbreškog orguljaša i učitelja, Pintarićeva znanca Ante Feržića, oko 1868. godine, odnosno godinu dana nakon Pintarićeve smrti. Kantual „Crkvena lira“ ima kožni uvez, veličine je 31*25 cm, a na hrptu ima oznaku „Pintarić – Crkvena lira“. Nema naslovnice, već odmah započinje s notnim dijelom, dok se cjelokupni materijal sastoji od čisto ispisanih partitura popijevki s tekstom i instrumentalnim skladbama. Sve su skladbe naslovljene, dinamika nije nigdje naznačena, ali je navedena oznaka za tempo. Rukopis nema predgovora niti ikakvih dodatnih objašnjenja ili uputa, a isto tako nisu naznačeni izvori na temelju kojih su skladbe raspoređene. „Pintarić je želio objaviti kantual koji bi sadržavao popijevke za bogoslužje, a koji bi služio voditelju crkvenog pjevanja ili orguljašu. Stoga je prikupio i skladao različite melodije na postojeće objavljene ili svoje tekstove, te ih harmonizirao. Ne možemo utvrditi točan broj Pintarićevih skladbi jer je autorstvo pojedinih tuđih skladbi naznačio samo na tri mjesta. U vremenu kada je Pintarić sastavio ovaj kantual, u upotrebi je bila *Cithara octochorda*, a od 1850. godine Jaićev kantual *Napivi bogoljubnih crkvenih pisamah*“ (Riman i Kinderić 1998: 73). Istraživači su komparativnom metodom ustanovili da je Pintarić u „Crkvenu liru“ uvrstio pojedine melodije iz *Cithare octochorde* (oko 10) i iz Jaićeva kantuala (oko 8) te ih harmonizirao na sebi svojstven način (Riman i Kinderić 1998: 74). Također, ustanovili su da je skladatelj uvrstio misne popijevke autora čija imena ne navodi, svoje vlastite mise koje su ispisane izdvojeno i nalaze se raspisane u različitim mjestima, te popijevke koje je sam skladao i obradio, a potom ih upisivao u zasebne cikluse popijevki. „Kod svih popijevki, pa i kod misnih popijevki, početna kitica teksta upisana je u partituri. Kako se radi izričito o strofnim popijevkama, ostale kitice ispisane su u nastavku, tj. nakon završene skladbe. Popijevke su najčešće dvodijelnog oblika. U prvom se dijelu, kod većine popijevki, nižu kitice, dok se u dugom dijelu iznosi pripjev, što se često ponavlja“

(Riman i Kinderić 1998: 74). Sve su popijevke pisane u dva linijska sustava, vodeći glas pripada melodijskoj liniji, upisan je u gornjem linijskom sustavu i pripada dijelu orguljske pratnje (Riman i Kinderić 1998: 74-75). Kod vokalno instrumentalnih skladbi uobičajeno je da se melodija popijevki ispisuje u posebnom linijskom sustavu, a pratnja zasebno. „Sve su skladbe pisane u durskom ili molском tonalitetu, u standardnim ključevima. Većina skladbi ima instrumentalni uvod i završetak. Melodijska je linija u većini popijevki vrlo razvijena i veoma dopadljiva, uz dinamičan, ali jednostavan ritam. Iako se tonovi često kreću u postupnom slijedu, zamjećuje se česta uporaba skokova u veće intervale (od kvinte do oktave). Opseg melodije često prelazi oktavu. Harmonijski je izričaj vrlo jednostavan i odgovara uobičajenim mjerilima harmonizacije crkvenih pučkih popijevki ondašnjeg doba, ali je prihvatljiv i danas. Rabe se pretežito trozvuci glavnih stupnjeva, a prilikom postupnog kretanja glasova Pintarić često ubacuje prohodni alterirani ton, čime ne narušava tonalitetnost. Izričito se rabi homofonija. Instrumentalna pratnja iskazana je s melizmatičkim pomacima u višim glasovima, dok se u dubljim glasovima, odnosno temeljnom tonu, uočavaju duže izdržane notne vrijednosti. Basovski se ton često kreće izmjenično u intervalu uzlazne kvinte, te asocira na narodni prizvuk, čime još više iskazuje privrženost pučkoj popijevci. Pintarić najčešće rabi autentičnu ili potpunu autentičnu kadencu, pri čemu je završni akord često iskazan u rastavljenom obliku“ (Riman i Kinderić 1998: 75). Pored popijevki u „Crkvenoj liri“ nalaze se i zasebne instrumentalne skladbe koje Pintarić naziva „Predigrami“. One se obično nalaze na početku pojedinih grupa pjesama koje su obilježene zajedničkim sadržajem, kao na primjer na početku korizmenih, božićnih pjesama i drugih (Riman i Kinderić 1998: 75).

3.4. Pedagoška literatura

Pintarić se cijeloga života bavio pedagoškim radom, učeći klerike pjevanju i sviranju na orguljama u samostanima gdje je boravio. O tome svjedoče dvije rukopisne knjižice. Jedna iz 1852. godine, formata 20*25 cm, rukom ispisanih notnih linija, pod naslovom „Uputa o pjevanju za srednje škole“ te se sastoji od dva dijela. Prvi dio sadrži teoriju o hrvatskom jeziku i solfeggio-u, a drugi dio koji ima 6 dijelova, sadrži razne metodike pjevanja. Tu se govori o glasovima, disanju, vokalizaciji, pjevanju ljestvica i intervala, a za svaki dio navedeni su notni primjeri. Druga rukopisna knjižica, formata 34*26 cm, nazvana je „Temelj u nauku pjevanja Mihovilu Lukiću posvećen po Otcu Fortunatu Pintariću 1864.“, koja se sastoji od dijela glazbene teorije i notnih primjera za vježbanje (Riman i Kinderić 1998: 95).

3.5. Ostala djela

Pintarić je uglazbljivao tekstove različitih pjesnika, tekstove prevedenih s latinskog, ali i vlastite tekstove. Tome svjedoče njegove rukopisne bilježnice u koje je zapisivao i tekstove čiji su izvornici nepoznati. Sačuvana je njegova zbirka kajkavskih pjesama pod naslovom „Popievke“ (Riman i Kinderić 1998: 95).

4. ANALIZA MISNIH POPIJEVAKA

Odabrano djelo nalazi se u VIII. dijelu kantuala „Crkvena lira“ pod rednim brojem 253, koja je ujedno jedina misa u ovom dijelu. Sastoji se od 9 popijevaka, sveukupno 207 taktova, tonaliteta G-dur. Napisane su za glas i orgulje (u ovom zapisu klavir).

a) Naziv pjesme: *Bože na rieč svemožnu tvu*

Dio mise: Na pristup

Tonalitet: G-dur

Broj taktova: 26

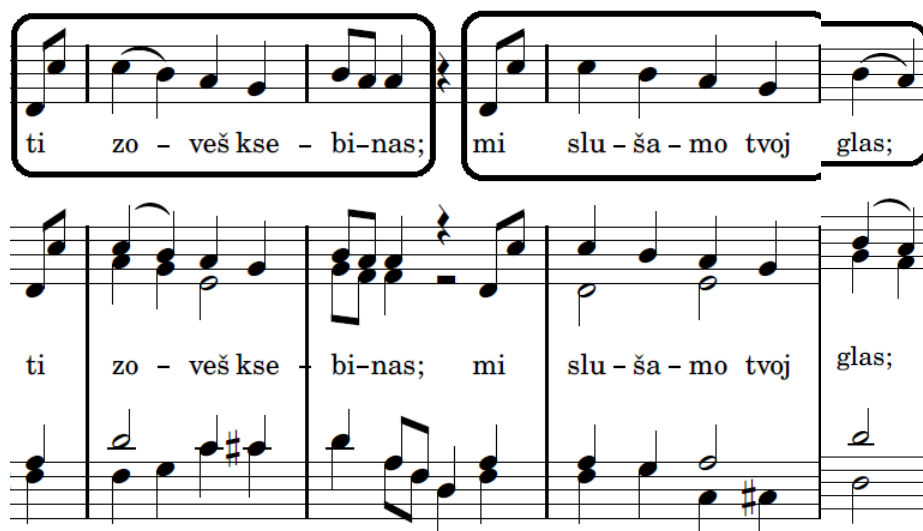
Oblik: trodijelni oblik

Bože na rieč svemožnu tvu (Na pristup) napisana je u G-duru, počinje predtaktom i trodijelnog je oblika (A B C). U A dijelu javljaju se dvije rečenice koje zajedno tvore glazbenu periodu kojom modulira u dominantni tonalitet D-dur (taktovi 1-8). Melodiju pretežito gradi oko glavnih stupnjeva ljestvice.



Slika 1. Glazbena perioda A dijela

B dio u D-duru počinje potvrdom tonaliteta nakon koje slijedi dvotaktna fraza koja se ponavlja dva puta (različitog teksta) (taktovi 10-13). Od svega nekoliko taktova, završava modulacijom u G-duru gdje dobiva prizvuk a-mola (takt 15 na 16).



Slika 2. Dvije dvotaktne fraze

Treći C dio trajanja 5 taktova u kojima se izmjenjuju I. i V. stupanj, završava kadencom na I. stupnju G-dura nakon koje slijedi instrumentalna *codetta* (taktovi 19-24).



Slika 3. Instrumentalna *codetta*

*Bože na rieč svemožnu tvu, pri setom oltaru,
nas kao bratju sakupljenu poglej na djecu
svu, poglej na djecu svu,
Ti zoveš k sebi nas, mi slušamo tvoj glas;
K sebi ravnaj i sva ćućenja, naših grudih
čista nagnjenja, naših grudih naših grudih
čista nagnjenja.*

*Tebi se u poniznosti svi dusi klanjaju, k
oltaru tvoje zmožnosti vjerni ponizuju,
vjerni ponizuju
Ne odhiti tve sirote radi težke griehote;
Odprosti nam iz milosti, podieli nama tve
radosti
Nam radosti, podieli nama tve radosti.*

b) Naziv pjesme: *Slava Bogu i poštenje*

Dio mise: Na slavu

Tonalitet: G-dur

Broj taktova: 22

Oblik: dvodijelni oblik

Slava Bogu i poštenje (Na slavu) napisana je u G-duru, također počinje predtaktom i dvodijelnog je oblika (A B). A dio sastoji se od dvije različite rečenice od kojih druga ima prizvuk D-dura (uklon, povišena terca akorda VI. stupnja) (taktovi 1-8). Font akorda širi je nego u prvom broju (glavni i sporedni stupnjevi, obrati).



Slika 4. Uklon u D-dur

Drugi B dio sadrži dvije dvotaktne fraze koje se ponavljaju jedna iza druge od kojih je prva zahtjevnije melodijske linije, a jednostavnije harmonijske pratnje, dok je druga obrnuto (istog teksta) (taktovi 8-12 i 12-18). Broj završava instrumentalnom *codettom* koja je građena od paralelne uzlazne ljestvice i proširene kadence za I. stupanj G-dura (takt 20-22).



Slika 5. Dvotaktne fraze

*Slava Bogu i poštenje, jer nam dušno on
spasenje iz ljubavi daje svim, iz ljubavi daje
svim.*

*Nama mir, a Bogu slava, budi od svih ljudi
prava, koji ravna u zmožnosti, neba zemlje
jakosti, koji ravna u zmožnosti, neba zemlje
jakosti.*

*Kada njegovu rječ ovršimo, uvijek kriepostno
živimo, dar je njegve milosti, Božje
dobrotivnosti.*

*U dobru napredovati, u ljubavi svima stati
jest krieposti znak kršćanski, i ljubavi
božanski.*

c) Naziv pjesme: *Za nauk ti hvala, Bože*

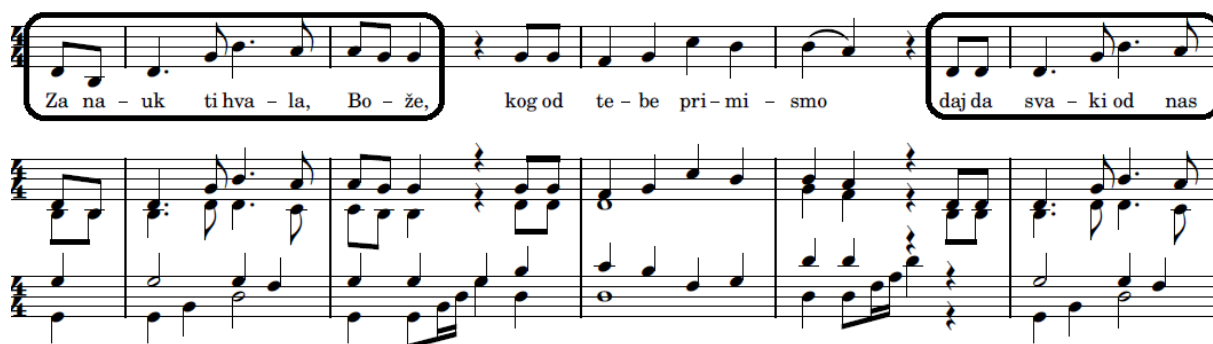
Dio mise: Na evangjele

Tonalitet: G-dur

Broj taktova: 22

Oblik: trodijelni oblik

Za nauk ti hvala, Bože (Na evangjele) napisana je u G-duru, također počinje predtaktom, trodijelni oblik pjesme (A B A'). Prvi A dio sastoji se od dvije rečenice s istim početnim motivom te fraza završava na dominantu (taktovi 1-6).



Slika 6. Početni motivi

B dio služi kao most te je pretežito u a-molu (uklon) (taktovi 7-9). Sastoji se od sekvence koja se jednom ponavlja za veliku sekundu silazno (taktovi 10-14).



Slika 7. Sekvenca za v.2 silazno

Treći A' dio počinje istim motivom kao A, ali je drugačijeg završetka (taktovi 14-18). Broj završava instrumentalnom *codettom* (taktovi 20-22).

*Za nauk ti hvala, Bože, kog od tebe primismo
daj da svaki od nas može sliedit što razumiesmo, sliedit što razumiesmo.
Jer tvoj nauk istiniti, uči krieposti izvršiti;
griehote pak bježati, život sveti voditi, a život sveti voditi*

d) Naziv pjesme: *Vjerujemo u Boga*

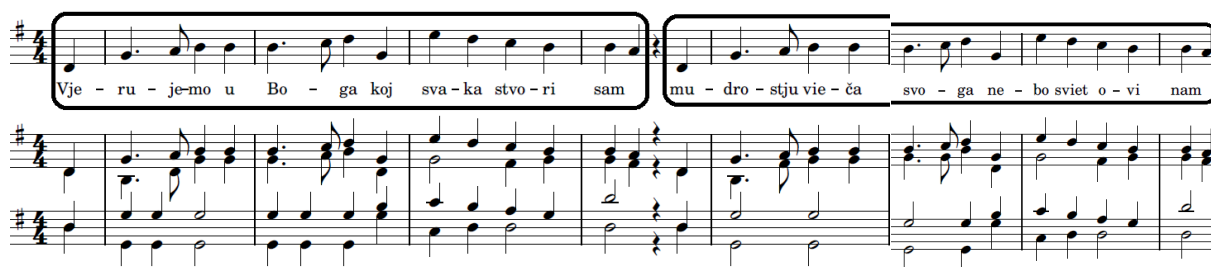
Dio mise: Na vjerovanje

Tonalitet: G-dur

Broj taktova: 21

Oblik: dvodijelni oblik

Vjerujemo u Boga (Na vjerovanje) napisana je u G-duru i također počinje predtaktom, dvodijelnog je oblika. A dio sastoji se od dvije potpuno jednake glazbene rečenice sa završetkom na dominantu (taktovi 1-8). Melodijska linija je raspjevana zbog korištenja prohodnih tonova i zaostajalica.



Slika 8. Glazbene rečenice

Drugi B dio koristi motiv A dijela te ga dva puta ponavlja (taktovi 8-12) nakon čega slijedi sekvenca motiva za veliku sekundu uzlazno uz sekundarne dominante u dionici pratinje (taktovi 12-14). Broj završava kadencom na tonici G-dura i instrumentalnom *codom* (taktovi 18-21).



Slika 9. Ponavljanje motiva i sekvenca

*Vjerujemo u Boga, koj svaka stvori sam
mudrostju vieča svoga nebo, sviet ovi nam;
on Sina porodiše seb' jednobivstvenoga,
koga tielom zaodi krieposti Duha svetoga
krieposti Duha Svetoga.*

*Sina Boga porodi Maria Djevica, da nas on
oslobodi od vječnih krivinah; na tielu i u
duši muku trpi na križu. Treći dan
uzkrsnuvši tmine grieha razprsi, tmine
grieha razprsi.*

*U nebo se povrati, nu opet da ima sudit,
da svima plati živim, i mrtvima; dobre
će k sebi primit, da i s njime raduju,
a opake pokarat, da u vjeke tuguju,
da u vjeke tuguju.*

e) Naziv pjesme: *Bože ja ti se izručam*

Dio mise: Na žrtvovanje

Tonalitet: D-dur

Broj taktova: 22

Oblik: trodijelni oblik

Bože ja ti se izručam (Na žrtvovanje) napisana je u D-duru, počinje predtaktom, trodijelni oblik (A B A'). Prvi A dio sadrži dvije melodijski jednake glazbene rečenice različitog teksta (taktovi 1-8).



Slika 10. Dvije glazbene rečenice

B dio se također sastoji od dvije glazbene rečenice sličnog motiva kao u A dijelu (taktovi 8-12). Harmonijski jezik građen je oko funkcija tonike i dominante.



Slika 11. B dio

Treći A' dio građen je od motiva iz A dijela s drugačijim završetkom (taktovi 12-19), ponavljanje stiha *u svem tebi ugodim* (14-19) nakon kojeg slijedi instrumentalna *coda*.

Bože, ja ti se izručam;

pogledaj na ov oltar;

U stalnosti ću obstati

i zlo svako bježati

*dušu, tiel' ti preporučam;
 po tvom Sinu dajem dar
 na tvu službu se predajem
 tebe ljubiti neprestajem
 daj da volju tvu izpunim
 u svem tebi ugodim.*

*vjeru nadu uzdržati
 tebe ljubiti do smrti
 volju tvoju da izpunim
 zapovied tvu neoskvrnim
 dovoljne mi daj jakosti
 neuskрати milosti.*

f) Naziv pjesme: *Tebe Boga mi hvalimo*

Dio mise: Na svet

Tonalitet: G-dur

Broj taktova: 21

Oblik: trodijelni oblik

Tebe Boga mi hvalimo (Na svet) napisana je u G-duru i počinje predtaktom, trodijelnog je oblika. A dio sastoji se od dvije glazbene rečenice koje tvore glazbenu periodu koja završava kadencom za toniku G-dura (taktovi 1-8).



Slika 12. Glazbena perioda

Drugi B dio od svega četiri takta (8-12) ima prizvuk dominantnog tonaliteta D-dura (uklon) te donosi novi melodijski motiv.



Slika 13. Uklon

Broj završava trećim A' dijelom koji ponavlja jednu rečenicu (taktovi 12-16) nakon koje slijedi *coda* koja je građena od dvije dvotaktne fraze (16-21) sa završetkom na tonici G-dura (savršena kadenca).



Slika 13. Dvije dvotaktne fraze

*Tebe Boga mi hvalimo ovdje na nizini
kako angjelei tebe hvale u neba visini
daj nam snjima pjevati Slava Gospodinu
tebi vrhu svieta stvarih Bogu jedinomu
Bogu jedinomu Bogu jedinomu*

g) Naziv pjesme: *Budi blagoslovljen Spasitelju*

Dio mise: Poslie podizanja

Tonalitet: D-dur

Broj taktova: 25

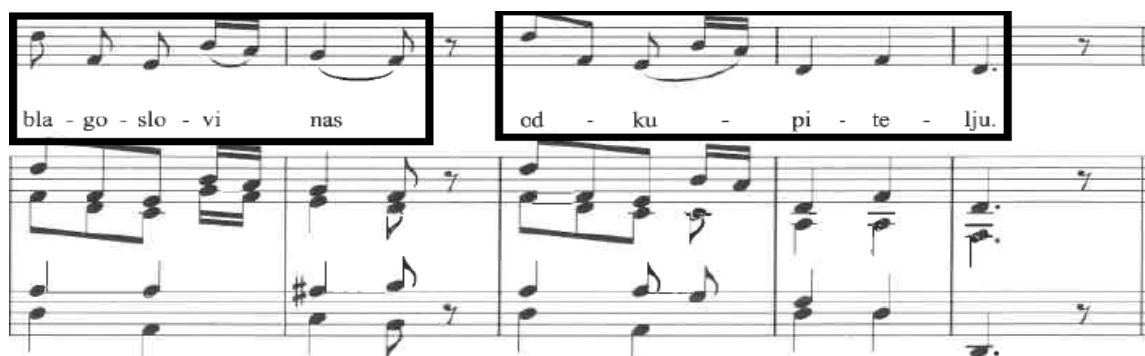
Oblik: trodijelni oblik

Budi blagoslovljen Spasitelju (Poslie podizanja) napisana je u D-duru, počinje predtaktom, trodijelni oblik. Prvi A dio sastoji se od dvije glazbene rečenice (različiti tekst), glazbena perioda (taktovi 1-8).



Slika 14. Prvi A dio

B dio za motiv korist dvotaktnu frazu koja se ponavlja, novog ritamskog obrasca (taktovi 9-16). Za poveznicu s trećim C dijelom korist motiv iz A dijela (13-16). C dio građen je od ritamskog obrasca B dijela (17-20), na I. stupnju D-dura nakon čega slijedi *coda* (dvije dvotaktne fraze i kadenca na I. stupnju) (taktovi 21-25).



Slika 15. Coda

*Budi blagoslovljen Spasitelju
sada i u smrti branitelju
klanjamo se tebi pred tobom sniženi
mi tvojom krvlju odkupljeni
tebi žrtvujemo život vriemeniti
jur tebe spravni i umrijeti
budi blagoslovljen blagi Spasitelju
blagoslovi nas odkupitelju.*

h) Naziv pjesme: *Bože nisam dostojan*

Dio mise: Na pričest

Tonalitet: G-dur

Broj taktova: 24

Oblik: dvodijelni oblik

Bože nisam dostojan (Na pričest) napisan je u G-duru i počinje predtaktom, dvodijelni oblik. Kao i ostali dijelovi, A dio sastoji se od dvije glazbene rečenice koje tvore glazbenu periodu (taktovi 1-8). Drugi B dio donosi novi melodijski materijal (taktovi 8-18) nakon kojeg slijedi instrumentalna *coda* koja uvodi u zadnji broj (18-24).



Slika 16. *Coda*

<i>Bože nisam dostojan doć k stolu tvojemu</i>	<i>Isuse tebi hvala na ljubavi tvojoj</i>
<i>ti daj da sam dostojan doć k Otcu mojemu</i>	<i>jerbo je kriepku dala hranu duši mojoj</i>
<i>užeži moju želju dušah Zaručniče</i>	<i>preslavnu krv i tielo u prilici kruha</i>
<i>primat te u veselju uzkrnsni Jaganče</i>	<i>to je života vrielo radost našeg duha.</i>
<i>o uzkrnsni jaganče.</i>	

i) Naziv pjesme: *Buduć misu slušasmo*

Dio mise: Na svrsi sv. mise

Tonalitet: G-dur

Broj taktova: 24

Oblik: dvodijelan oblik

Posljednja popijevka mise, *Buduć misu slušasmo (Na svrsi sv. mise)*, jedina je popijevka koja počinje instrumentalnim uvodom (taktovi 1-3), tonalitet G-dur, dvodijelan oblik. Kroz cijelu popijevku pratnja ritamski prati glavnu melodiju. Prvi A dio (4-8) građen je od jednostavne melodije i pratnje (I. i V. stupanj). B dio sadrži dvije dvotaktne fraze drugačijeg teksta (taktovi 9-13).



Slika 17. Dvotaktne fraze

Nastavak dijela (13-17) povezuje s *codom* koja je također građena od dvije dvotaktne fraze istog ritamskog obrasca (taktovi 18-22) nakon čega slijedi proširena kadenca za I. stupanj i kraj mise.



Slika 18. Coda i kadenca

Buduć misu slušamo
i Bogu darove na slavu prikazasmo
da nam blagoslovi
neka njemu ugodí
nam blagoslov da rodi
ta naša služba sveta
njemu poklonjena
njemu sad poklonjena
njemu sad poklonjena

5. ZAKLJUČAK

Ovaj rad donosi kronološki prikaz života i djelovanja skladatelja Fortunata Pintarića. Središnji dio rada bavi se analizom crkvenih popijevaka unutar mise koje se nalaze pod rednim brojem 253, u VIII. dijelu kantuala „Crkvena lira“.

Skladateljevo zanimanje za glazbu, a koje postepeno postaje sastavnim dijelom njegova životnog poziva, očituje se stupanjem u svećenički red. Autori literature korištene u radu donose isti zaključak – Pintarić kao učenik postaje glazbeno zreliji od svojih učitelja. Kao pripadnik franjevačkog reda, ističe se njegova djelatnost u glazbenom obrazovanju mladeži te za njih prvi piše pjesmaricu i molitvenik „Knjigu bogoljubnosti karstjanske“ na narodnom jeziku. Pisac je i prvoga kantuala „Crkvena lira“ što označava vrhunac stvaralaštva, a obuhvaća vokalno-instrumentalne i instrumentalne skladbe namijenjene izvođenju tijekom crkvene godine.

Kroz analizu crkvenih popijevaka uočili smo da se izvode za blagdan Svih svetih. Također, ove popijevke pokazuju njihovu veću očuvanost od svjetovnih. Također, u analizi ovih popijevaka mise, možemo vidjeti kako su popijevke dvodijelnog i trodijelnog oblika, građene od jednostavnih melodija koje su popraćene jednostavnom pratnjom. U skladateljskom stilu Fortunata Pintarića očituju se elementi razdoblja klasicizma kao (pjevne melodije, harmonija i ritam prate melodiju i tekst, oblik)

Značaj autora, kao i njegova skladateljskog rada, potkrepljujemo citatom Lovre Županovića (1992: 185): „U vrijeme svog djelovanja Pintarić nije bio jedini hrvatski glazbenik već pripadnik izdašnog broja stvaralaca, bilo domaćeg, bilo stranog podrijetla koji su djelovali na domaćem tlu. Međutim kvalitetom dijela stvorenog opusa on se uvrstio u krug onih vrlo malobrojnih, koji su, na čelu s Vatroslavom Lisinskim, ostvarili najvrjednije što je razdoblje ranog glazbenog romantizma u Hrvatskoj priložilo daljnjoj afirmaciji hrvatske glazbene kulture“.

6. POPIS SLIKA

- Slika 1. Glazbena perioda A dijela
- Slika 2. Dvije dvotaktne fraze
- Slika 3. Instrumentalna *codetta*
- Slika 4. Uklon u D-dur
- Slika 5. Dvotaktne fraze
- Slika 6. Početni motivi
- Slika 7. Sekvenca za v.2 silazno
- Slika 8. Glazbene rečenice
- Slika 9. Ponavljanje motiva i sekvenca
- Slika 10. Dvije glazbene rečenice
- Slika 11. B dio
- Slika 12. Glazbena perioda
- Slika 13. Uklon
- Slika 14. Dvije dvotaktne fraze
- Slika 15. Prvi A dio
- Slika 16. *Coda*
- Slika 17. *Coda*
- Slika 18. Dvotaktne fraze
- Slika 19. *Coda* i kadenca

7. POPIS TABLICA

Tablica 1. Popis Pintarićevih crkvenih popijevki

Tablica 2. Mise (originalne skladbe)

Tablica 3. Narodne crkvene popijevke

Tablica 4. Glazbotvorine za same orgulje

Tablica 5. Upute o pjevanju

Tablica 6. Svjetovne popijevke

Tablica 7. Svjetovne instrumentalne glazbotvorine

8. LITERATURA

Cvekan, P. (1992) Životni put franjevca Fortunata Pintarića. U: Prvčić, V., ur. *Podravski zbornik 1992*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 157-163.

Filić, K. (1972) *Glazbeni život Varaždina*. Varaždin: Muzička škola Varaždin, str. 337.

Jesenović, F. (1999) Prikazi: Hrvatski skladatelj O. Fortunat Pintarić. *Sveta Cecilija*, 69 (1), str. 25. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/257283>

Kinderić, O.P.A. (1992). Skladateljski rad Fortunata Pintarića. *Podravski zbornik*, (18), 165-180. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/231770> (pristup ostvaren 20. 9. 2021.)

Kuhač, F. K. (1994) Fortunat Pintarić, crkveni glazbotvorac i orguljaški virtuoz. U: Županović, L., *Ilirski glazbenici*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naknada, str. 68-70.

Pintarić, Fortunat. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Preuzeto s <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48297> (pristup ostvaren 24. 5. 2021.)

Riman, M. i Kinderić, P. A. (1998) *Hrvatski skladatelj o. Fortunat Pintarić*. 2. dopunjeno izdanje. Rijeka: Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda.

Županović, L. (1992) Skladateljstvo (Josipa) Fortunata Pintarića (1798-1867) : s posebnim osvrtom na djelo šest sonaciih za glasovir. *Podravski zbornik*, (18), 185. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/231771> (pristup ostvaren 13. 9. 2021.)

9. PRILOZI

9.1. Prilog notnog zapisa

Bože na rieč svemožnu tvu

Na pristup

Fortunat Pintarić

Bo - že - na rieč sve - mo - žnu tvu, pri sve - tom ol - ta - ru, nas ka - o bra - tju sa - kup - lje - nu

7
po - glej na dje - cu svu, po - glej na dje - cu svu; ti zo - veš kse - bi - nas; mi slu - ša - mo tvoj

14
glas; kse - bi rav - naj i sva ću - će - nja, na - ših gru - dih či - sta na - gnje - nja na - ših gru -

21
dih na - ših gru - dih či - sta na - gnje - nja.

Slava Bogu i poštenje

Na slavu

Fortunat Pintarić

6

13

20

sti.

Sla-va Bo-gu i po - šte - nje jer nam duš - no on spa - se-nje iz lj - ba - vi da-je

svim iz lju - ba - vi da-je svim na-ma mir a Bo-gu sla-va bu-di od svih lju-di-h pra va ko-ji

rav-na u zmož - no-sti ne-ba ze - mlje ja - ko - sti ko-ji rav - na u zmož - no-sti ne-ba ze - mlje ja - ko -

Za nauk ti hvala, Bože

Na evangjele

Fortunat Pintarić

Za na - uk ti hva - la, Bo - že, kog od te - be pri - mi - smo daj da sva - ki od nas

6
mo - že slie-dit što ra - zu - mie - smo, slie - dit što ra - zu - mie - smo. Jer tvoj na - uk is - ti -

12
ni - ti u-či krie-post iz - vr - ši - ti; gri-hot - te pak bje - ža - ti, ži - vot sve - ti vo - di -

18
ti, a ži - vot sve - ti vo - di - ti.

6

Vjerujemo u Boga

Na vjerovanje

Fortunat Pintarić

First system of the musical score. It features a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The lyrics are: Vje - ru - je - mo u Bo - ga koj sva - ka stvo - ri sam mu - dro - stju vie - ča.

6

Second system of the musical score, starting at measure 6. The vocal line continues with the lyrics: svo - ga ne - bo sviet o - vi nam on Si - na po - ro - di - še seb' je - dno - biv - stve -

12

Third system of the musical score, starting at measure 12. The vocal line continues with the lyrics: no - ga ko - ga tie - lom za - o - di krie - post Du - ha Sve - to - ga, krie - post

17

Fourth system of the musical score, starting at measure 17. The vocal line continues with the lyrics: Du - ha sve - to - ga. The system concludes with a double bar line.

Bože ja ti se izručam

Na žertvovanje

Fortunat Pintarić

Bo-že ja ti se iz - ru-čam; po-gle - daj na ov ol - tar; du-šu, tiel' ti pre-po -

6
ru-čam; po tvom Si-nu da-jem da-re na tvu slu - žbu se pre - da-jem; te-be lju - bit ne-pre -

12
sta-jem daj da vo-lju tvu iz - pu-nim, u svem te-bi u-go - dim, u svem te - ni u - go -

19
dim.

Tebe Boga mi hvalimo

Na svet

Fortunat Pintarić

Te-be Bo - ga mi hva - li - mo ov - dje na ni - zi - ni ka-ko an - gje-li te-be

6
hva-le u ne-ba vi - si - ni da nam snji - ma pje - va-ti Sla - va Go-spo - di -

12
nu te-bi vr - hu svie-ta stva-rih Bo - gu je-di-no - mu, Bo - gu je-di-no - mu Bo -

19
gu je - di - no - mu.

Budi blagoslovljen Spasitelju

Poslie podizanja

Fortunat Pintarić

Bu-di bla-go - slo-vljen Spa-si - te - lju sa-da i u smr - ti bra - ni - te -

8 lju Kla - nja-mo se te - bi pred to-bom sni-že-ni mi tvo-jom kr - vlju
Te - bi žer-tvu - je - mo ži - vot vrie-me - ni - ti jur te - be sprav - ni

15 od - ku-plje - ni bu - di bla-go - slo - vljen bla - gi Spa-si - te - lju bla-go-slo - vi
i u - mri - ti

22 nas od - ku - pi - te - lju.

Bože nisam dostojan

Na pričest

Fortunat Pintarić

Bo - že ni-sam do - sto - jan doć ksto-lu tvo - je - mu ti daj da sam do - sto - jan doć

7
kOt-cu mo - je - mu u - že - ži mo - ju že - lju du - šah za - ru - čni - će pri - mat te u ve -

14
se - lju uz - kr - sni Ja - ganj - će o uz - krs - ni Ja - ganj - će.

20

Buduć misu slušasmo

Na svrsi sv. mise

Fortunat Pintarić

ve na sla - vu pri - ka - za - smo da

7
nam bla - go - slo - vi ne - ka nje - mu u - go - di nam bla - go - slov da ro - di ta

14
na - ša služ - ba sve - ta nje - mu po - klo - nje - na nje - mu sad po - klo - nje - na nje - mu

21
sad po - klo - nje - na.